

Returning More of a Borrowed Commodity Than One Took

Q

I lent a neighbor a few eggs, and she returned bigger eggs than I gave her. Isn't that ribbit (usury)? What do I do now?

4. רמ"א יורה דעה סי' קסב סע' א

יש מי שאומר דמותר ללוות ככר לחם בככר לחם, כמשבוע של כסף, דמאחר דדבר מועט הוא לא קפדי בני אדם להודי בזה (הטור והרבה פוסקים ועב"י). וכן נוהגין להקל.

5. רמ"א אורח חיים סי' קע סע' יג

הגה: לא יאמר אדם לחבירו: בא ואכול עמי מה שהאכלתני, דהוי כפורע לו חובו ונראה כאילו הלוה לו, ויש לחוש שיאכילוהו יותר ואית ביה משום רבית; אבל מותר לומר לו: בא ואכול עמי ואאכול עמך בפעם אחרת, ומותר לאכול עמו אחר"כ אפי' בסעודה יותר גדולה (ד"ע לפי' הטור).

6. שולחן ערוך יורה דעה סי' קסא סע' ב

אבק רבית, אינה יוצאה בדיונים. ואם בא לצאת ידי שמים, חייב להחזיר. (מלבד רבית מוקדמת ומאוחרת אפילו לצאת ידי שמים אינו חייב להחזיר) (ב"י בשם תשובת הרשב"א).

1. גמרא, בבא מציעא דף עה עמוד א

משנה. לא יאמר אדם לחבירו: הלוני כור חטין ואני אתן לך לגורן. אבל אומר לו: הלוני עד שיבא בני, או עד שאמצא מפתח; והלל אוסר. וכן היה הלל אומר: לא תלוה אשה ככר לחברתה עד שתעשיה דמים, שמה יוקרו חטין, ונמצאו באות לידי רבית.

2. שולחן ערוך יורה דעה סי' קסב סע' ג

היה לאותו מין שער בשוק, קבוע וידוע לשניהם, מותר ללוות סאה בסאה. הגה: וע"ל סימן קע"ה איזה מקרי שער קבוע. והא ד יכול ללוות על שער שבשוק, היינו דהלוה יכול לפרוע לו אימת שירצה, אבל אם התנה שלא יקבל פרעון עד שעת היוקר, אסור (הרא"ש בתשובתו וסמ"ק וכל בו).

3. בית יוסף יורה דעה סי' קסב

אשה שלותה ככר מחברתה וכו'. משנה בפרק איזהו נשך בעלה ע"ה (ע"א) וכן היה הלל אומר לא תלוה אשה ככר לחברתה עד שתעשיה עליה בדמים, ומשמע לרבינו דהלל משום דשמעינהו לרבנן דשרו סאה בסאה ביש לו וככר בככר אפילו אין לו, פליג עלייהו בתרתי, וקיימא לן כחכמים דתרווייהו שרו; וכן נראה שהוא דעת רש"י דאהא דאמר רב יהודה אמר שמואל: זו דברי הלל אבל חכמים אומרים לוויין סתם ופורעין סתם כתב: לוויין ככרות סתם בלא קציצת דמים שלא החמירו לדקדק באיסור סאה בסאה כל כך. כלומר: לפי שהוא דבר מועט. וכן כתבו ... אבל הרי"ף חולק בדבר שכתב (מה): זו דברי הלל אבל חכמים אומרים לוויין סתם ופורעין סתם ודוקא על שער שבשוק וכו', דאלמא משמע מדבריו דאהלוות סאה בסאה קיימי חכמים, ואם כן לא שגא לן בין ככר לטפי מככר דאם יש לו או יש שער קבוע וידוע, אפילו בטפי מככר מותר, ואי ליכא חד מהני אפילו ככר בככר אסור. וכן נראה דעת הרמב"ם (פ"י ממלוה ה"ג) שלא חילק ביניהם...